

Külföldi szemle.

A Neue Züricher Zeitung 1936. október 18-iki számának egyik cikke azzal a kérdéssel foglalkozik, hogy vajjon követelheti-e a hitelező azon kárának megtérítését, mely azáltal merült fel, hogy az adós külföldi fizetési eszközben meghatározott tartozását leértékelt svájci frankban fizeti meg.

A svájci kötelmi jog 74. §-a szerint effektivitási kikötés hiányában a külföldi fizetési eszközben meghatározott pénztartozás, feltéve azt, hogy a teljesítés helye Svájc és így a pénztartozásra a svájci jogszabályok irányadók, — az esedékesség napjának árfolyamán átszámított svájci frank értékben egyenlíthető ki.

Ha a külföldi fizetési eszköz árfolyama csökken, akkor az adós érdeke az lesz, hogy tartozását a csökkent értékű fizetési eszközökben egyenlítsse ki. A hitelező jogi helyzetét az adós spekulációs célzatu fizetési halogálásával szemben megvédi azonban a svájci kötelmi jog 103. §-a alapján kialakult az az elméleti és joggyakorlati álláspont, miszerint a késedelmes adós a véletlenért, tehát a külföldi fizetési eszköz értékében bekövetkezett értékcsökkenésért is felel. A késedelmes adós köteles tehát a hitelezőnek a lejárat és a tényleges fizetés időpontja közt bekövetkezett valutakülömbözetet megtéríteni.

Ebben a kérdésben, amint látjuk, a svájci joggyakorlat ugyanazonok az úton jár, mint a miénk.

Nem a külföldi, hanem a svájci törvényes fizetési eszköz leértékelése azonban új problémák elé állította a svájci bíróságokat. A svájci frank értékcsökkenése következtében ugyanis az adós érdeke most már nem az lesz, hogy tartozását a külföldi fizetési eszközben, hanem az, hogy a csökkent értékű svájci frankban egyenlítsse ki. Kérdés azonban, hogy a hitelező, bár a svájci kötelmi jog 84. §-án alapuló, de valójában csökkent értékű teljesítéssel megelégedni köteles-e.

A svájci kötelmi jog 103. és 106. §§-ai szerint generális szabály az, hogy a hitelező a késedelmes teljesítés következtében előállott kárának megtérítését követelheti. Azokban az esetekben tehát, amelyekben a hitelező bizonyítani tudja azt, hogy a fizetésnek esedékességkor frankban való teljesítése esetén a frankért külföldi fizetési eszközt vásárolt volna, akkor feltétlenül követelheti a késedelmes adóstól a lejárat és a tényleges fizetés időpontja közt a frank leértékeléséből előállott kárának megtérítését. A fenti körülmény bizonyítása azonban gyakorlatilag a legritkább esetekben lehetséges.

A svájci Bundesgericht azonban még 1921-ben a kereskedelmi vétellel kapcsolatos absztrakt kárfelszámítás intézményét kiterjesztette a valuta értékingadozásokra is. Valószínű tehát, hogy a svájci joggyakorlat a fent vázolt jogi kérdés gyakorlati megoldását az absztrakt kárfelszámítás konstrukciójával fogja megoldani. Ez a konstrukció azonban csak arra az esetre nyújt megnyugtató megoldást, ha a leértékelés időpontja az adós alanyi késedelmével esik egybe. Érdekes kérdés az, hogy a svájci joggyakorlat meg fog-e elégedni azzal, hogy a

frank leértékelése következtében beállott kár megtérítésére az adóst csak vétkes késedelem esetén kötelezze, vagy pedig rá fog-e térni arra az útra, mely viszonyos kötelemknél a szolgáltatás — és ellenszolgáltatás arányára, — egyoldalú szerződéseknél a szolgáltatások teljesítésére irányadó betöltési jóhiszeműségre és hallgatóságos értékállandósági kikötésre felépített konstrukciókon át a szolgáltatások értékállandóságának az egész jogrendszer területén való megvalósítására vezet mindazon esetekben, amikor a felek szembenálló érdekeltségének figyelembevételével a méltányosság azt megkívánja.

A bécsi Phönix bukása a stambuli leányintézet és vele együtt az egyik török biztosító intézet csődjét vonta maga után. A török állam a többi európai államtól eltérőleg a két csődbe jutott vállalat vagyonának és az állami viszontbiztosító intézet rendelkezésére bocsátott alapnak felhasználásával úgy oldotta meg a biztosítottak jogi helyzetét, hogy azoknak jogukban áll bármelyik biztosító intézetet kiválasztani, amely köteles a biztosítási ügyletbe belépni és a biztosítottak által fizetett díjakat teljes összegükben a biztosítottak javára írni. A jövőre nézve pedig a hasonló esetek elkerülése végett a török állam el akarja rendelni, hogy a biztosító intézetek teljes állományukat belső kötelesek rendelkezésre tartani. (N. Z. Zt.)

Az ingyenesen vállalat megbízás teljesítése körében elszenvedett kár megtérítése kérdésében a Thurgauer Obergericht az alábbi esetben döntött:

A ló tulajdonosa egy huszár ismerősét kérte meg, hogy lovát egy szomszédos városba ingyen elvigye. A megbízott a megbízó istállójában ráült a lóra, amely őt levetette. Sérülést szenvedett és gyógykezelésére fordított költségeinek megtérítését kéri kettős alapon: egyrészt a ló tulajdonosa, mint állattartó, másrészt mint megbízó felelőssége alapján.

A bíróság az állattartó felelőssége alapján kártérítési jogcím felforgását nem állapítja meg, mert a tényállás szerint az állattartó kellő felügyeletet gyakorolt és a ló máskor mindig nyugodt állatnak bizonyult.

Megállapítja azonban a felsőbbíróság a ló tulajdonosának felelőségét a megbízás nélküli ügyvitelre vonatkozó azon szabály kiterjesztő magyarázata alapján, hogy a megbízás nélküli ügyvivő az önhibáján kívül őt ért kár megérítését méltányossági alapon, méltányos összegben követelheti.

Felperes elégtételt is követelt, ezen igényét azonban a felsőbbíróság azzal az indokolással utasította el, hogy amennyiben vagyoni kártérítésnek is csak méltányossági alapon, méltányos kármegosztás alapján van helye, akkor vagyoni kárt meghaladó elégtételt követelni nem lehet. (N. Z. Zt.)

W. A.